

چکیده

مقدمه: در سال های اخیر نگرانی ها در رابطه با دسترسی به خدمات بهداشت روان به ویژه برای جانبازان ساکن در مناطق دورافتاده افزایش یافته است. امروزه فن آوری روش های ارائه خدمات بهداشت روان به جانبازان را متحول ساخته است. پزشکی از راه دور به میزان قابل توجهی مشکلات جانبازان از کار افتاده را تحت تاثیر قرار می دهد و این امکان را برای آن ها فراهم می سازد که درمان های تخصصی مورد نیاز خود را از سایر مناطق دریافت کنند. سلامت روان از راه دور به عنوان روشی مناسب جهت از بین بردن محدودیت های فیزیکی جانبازان در نظر گرفته می شود و بیش از ۴۰ سال است که به عنوان ابزاری موفق در زمینه های مختلف از قبیل درمان افسردگی، اضطراب، اختلال استرس پس از حادثه و مداخلات پیشگیرانه مورد استفاده قرار می گیرد. این روش درمانی نگرانی ها در ارتباط با مشکلات رفت و آمد، سفرهای طولانی مدت و همچنین ایمنی جانبازان در مراجعه به مراکز درمانی را از بین می برد. شیوع ۹۵ درصدی علایم روانی، لزوم توجه به بهداشت روانی جامعه جانبازان را می طلبد که در نهایت می تواند سبب گسترش بهداشت روانی جامعه شود. این مطالعه قصد دارد با انجام یک مطالعه تطبیقی در کشورهایی که در این زمینه فعالیت هایی را آغاز کرده اند مدل مناسبی برای ایران پیشنهاد نماید.

روش کار: در این مطالعه تطبیقی که در سال ۱۳۹۱-۱۳۹۲ انجام شد اطلاعات مربوط به اصلی ترین الزامات خدمات سلامت روان از راه دور جانبازان در کشور های آمریکا، استرالیا، کانادا و ایران مورد بررسی قرار گرفت. جهت ارائه الگوی مناسب برای ایران، اطلاعات مربوط به اهداف، ساختار، فرآیند ارائه خدمات و منابع انسانی در خدمات سلامت روان از راه دور جانبازان در کشورهای منتخب جمع آوری شد. اطلاعات جمع آوری شده از طریق جداول تطبیقی مورد تحلیل قرار گرفت و یافته های آن جهت ارائه الگوی اولیه استفاده شد. اعتبار الگو از طریق مطالعه دلفی در یک مرحله مورد تایید قرار گرفت. الگوی نهایی متناسب با الزامات کشور و بر اساس نظرات گروه های شرکت کننده در پژوهش طراحی گردید.

یافته ها: یافته های پژوهش نشان داد که تمامی گروه های شرکت کننده در مطالعه نسبت به بکارگیری خدمات سلامت روان از راه دور به عنوان یک روش درمانی موثر و کارآمد نگرشی مثبت داشتند و بیان کردند که خدمات سلامت روان از راه دور می تواند تاثیر قابل توجهی بر کاهش مدت زمان بستری، کاهش مدت زمان انتظار بیماران، کاهش هزینه های درمانی، کاهش سفرهای غیر ضروری، کاهش مشکلات حمل و نقل جانبازان، افزایش دسترسی به مراقبت ها، افزایش سطح رضایت مندی و تداوم مراقبت های بهداشت روان داشته باشد. الگوی پیشنهادی خدمات سلامت روان از راه دور جانبازان ایران نیز مانند سایر کشورهای مورد مطالعه بر مشارکت فعال سازمان های تامین کننده بهداشت جانبازان به عنوان متولی اصلی این خدمات تاکید دارد.

نتیجه گیری: فن آوری پزشکی از راه دور و سلامت الکترونیک امیدواری های زیادی را مبنی بر دسترسی به مراقبت های بهداشت روان مناسب در بسیاری از نقاط روستایی و مناطق محروم به وجود آورده است. واضح است که سلامت روان از راه دور یکی از راه حل های مناسب و عملی برای رفع نیازهای بهداشت روان جانبازان است. با وجود نگرش مثبت شرکت کنندگان در پژوهش نسبت به بکارگیری فن آوری سلامت روان از راه دور، نگرانی هایی نیز در به کارگیری این روش ارائه خدمات وجود دارد. باید توجه داشت که توسعه یک برنامه پایدار و موفق سلامت روان از راه دور مستلزم ملاحظات فنی و مدیریتی است. یکی از اصلی ترین دلایلی که استفاده از برنامه های سلامت روان از راه دور را تحت تاثیر قرار داده است هزینه های خالص راه اندازی این فن آوری است. در این میان بحث هایی همچون نیاز های آموزشی کاربران، قابلیت اطمینان، محرمانه بودن و دیگر سیاست های قانونی نیز باید مورد توجه قرار گیرند. تجربیات سایر کشورها همه موید موفقیت این نوع خدمات در صورت نیازسنجی، امکان سنجی و برنامه ریزی صحیح بوده است.

کلید واژه ها: پزشکی از راه دور، سلامت روان از راه دور، جانباز